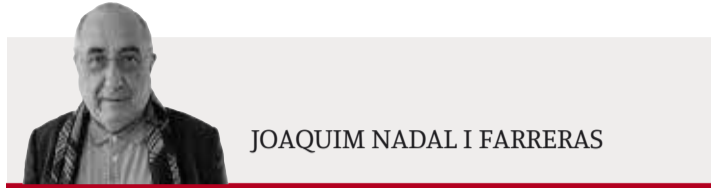

Els cent anys de S'Agaró

Ahir a mitja tarda es va inaugurar al Palau Robert, al Passeig de Gràcia de Barcelona, l'exposició *S'Agaró 1924-2024. Arquitectura i cultura a la Costa Brava*. Aquesta exposició es podrà veure a Barcelona els mesos d'estiu i es traslladarà a Girona per la tardor a la Casa de Cultura i a la Fundació Rafael Masó. Coincidint amb la celebració del centenari i uns mesos abans de l'exposició s'ha publicat el llibre de Jordi Falgàs i Sebastià Roig: *S'Agaró 1924-2024. Arquitectura, cultura, turisme i glamur a la Costa Brava* editat per Úrsula llibres l'abril de 2024. Profusament il·lustrat, en edició bilingüe, català i anglès, amb bibliografia, els autors repassen el conjunt dels aspectes que al llarg d'aquests cent anys han definit i atorgat una personalitat singular a aquest racó de la Costa Brava. Naturalment es dedica una atenció especial a la família Ensesa i en particular a Josep Ensesa Pujadas i Josep Ensesa Gubert, els impulsors d'aquesta idea brillant d'ordenació dels entorns dels camps erms i els roquissars entre la platja de Sant Pol i la platja de la Conca. El primer amb una primera compra de terrenys i la voluntat de fer-se construir un xalet i el segon recuperant la idea d'un conjunt ordenat que l'arquitecte gironí Rafael Masó havia formulat.

A partir d'una idea de l'arquitecte gironí es va definir aquest projecte d'un dels ideals noucentistes, la ciutat-jardí, entorn residencial per a la burgesia, com en d'altres indrets de Catalunya. La combinació de natura, cultura, esport i paisatge definien el marc conceptual de la idea que va moure els successius projectes de Masó concretats en una urbanització de quaranta xalets amb alguns serveis turístics i hotelers complementaris. A partir del projec-

JOAQUIM NADAL I FARRERAS

te de xalet de Senya Blanca, iniciat el 1923, i l'ordenació dels corresponents jardins, Masó definia un model pautat d'estil arquitectònic en una combinació feliç entre la lluminositat mediterrània i les insinuacions medievalitzants de finestres i portes, de patis, galeries i pèrgoles amb materials reciclats d'un entorn ric de patrimoni en liquidació. I amb un conjunt de materials de ceràmica, vidre i fusta que completaven una visió sintètica entre l'arquitectura popular, les arts menors, i el paradigma noucentista. El camí de ronda que separaria les diferents edificacions del projecte urbanístic de Masó i el front de mar de raconades amables i petits penya-segats poc abruptes serveixen ara de recer a l'ombra dels tamarius per a un recorregut plaent.

El mateix any de la mort de Rafael Masó el 1935 va sortir el primer número de la *Revista de S'Agaró*. El segon corresponent a l'estiu de 1936 és el que aporta la imatge de la contracoberta: (*Revista de S'Agaró*. Estiu 1936, 2 pessetes). Si Carles Sindreu seguint l'estil de *D'Ací d'allà* definia un model de continguts de qualitat i d'acord amb les característiques del turisme que freqüentava S'Agaró el dissenyador Enric Moneeny marcaria amb la seva empremta un estil avançat i modern que quedaria interromput per la sotragada de la guerra civil. La represa de la *Revista* portaria després d'un

llarg parèntesi a un nou paradigma estètic que en mans del mateix Moneeny insinuava el canvi de gustos i d'estils que havia comportat el desenllaç de la guerra. Si bé el segell de Moneeny seguiria amb una mica més de contenció en la represa de la revista l'any 1949 el mateix Moneeny marcaria un canvi de tendència i d'estil. Només cal comparar els números de la *Revista de S'Agaró* dels estius de 1935, de l'hivern 1935-1936, i 1936, amb la publicació monogràfica de 1949 dedicada a commemorar els primers 25 anys de S'Agaró i que amb una portada amb una pintura de Joan Colom recollia textos de Josep M. De Sagarra, Josep Pla, Francesc Folguera, Carles Soldevila i Jaume Arias i amb fotografies acuradíssimes de Bucovich, Casas, Gandol, Sagarra i Zerkowitz, i que estava també sota la direcció artística d'Enric Moneeny.

Els arquitectes Pelai Martínez i Cristóbal Alzamora executarien projectes simultàniament al treball de Masó i hi continuarien treballant passada la guerra quan es farien càrrec de la continuïtat directa dels encàrrecs de la família Ensesa seguint la petjada de Masó els arquitectes Francesc Folguera i Adolf Florensa. En paral·lel treballarien també a S'Agaró Raimon Duran Reynals o Nicolau Maria Rubió i Tudurí entre d'altres.

El llibre dedica apartats al desenvolupament del turisme i les festes, la pràctica i la difusió dels esports de mar, la vinculació de S'Agaró amb el cinema i els vincles amb la política i l'economia des de l'impacte mateix de la Guerra Civil i l'actuació de Josep Tarradellas amb els decrets que porten el nom de la urbanització fins a les assídues visites de personatges de la situació política i de la política internacional. Els concerts de Senya Blanca i la vida social a l'entorn de l'Hostal marquen amb distinció i estil un accent especial.

Per altra banda no hi manquen referències aclaridores als banys de Sant Pol, el restaurant de S'Agaró (la Taverna del Mar), al projecte frustrat d'un Gran Hotel i la construcció posterior de l'Hostal de la Gavina inaugurat el 1932 així com, l'Hotel de la Platja i singularment el projecte de Narcís Masó i Valentí i Rosa Lluanas de l'Escola de S'Agaró amb un projecte de pensonat pensat per l'educació integral en contacte amb la natura, i promovent els valors de la interacció amb les capacitats de l'alumnat en totes les vessants del saber des dels idiomes a la formació musical, científica i esportiva. La Guerra Civil va avortar també el projecte que va quedar en l'imaginari col·lectiu com un somni inacabat.

El llegat de les successives generacions de la família Ensesa, de Josep Ensesa Pujadas, a Josep Ensesa Gubert fins a Josep Ensesa Montsalvatge i les seves germanes Carme i Anna i els seus descendents és el compendi d'aquest llibre i d'aquesta exposició que transiten per cent anys de vida d'un racó emblemàtic i únic amb un recorregut pel conjunt d'activitats, esdeveniments i personatges que han freqüentat S'Agaró al llarg d'aquests cent anys. ■

El llegat de les successives generacions de la família Ensesa, de Josep Ensesa Pujadas, a Josep Ensesa Gubert fins a Josep Ensesa Montsalvatge i les seves germanes Carme i Anna i els seus descendents és el compendi d'aquest llibre i d'aquesta exposició que transiten per cent anys de vida d'un racó emblemàtic i únic amb un recorregut pel conjunt d'activitats, esdeveniments i personatges que han freqüentat S'Agaró al llarg d'aquests cent anys. ■

Et tires al mar després de Sant Joan i et trobes en el fons un munt de paperets cremats amb els desitjos del personal que la vigília va buscar a internet «ritus iniciàtics per al solstici», «tradicions per a la nit més curta de l'any» o similars. En cap es llegeix la pau al món, un cub de reciclatge de tres pisos, un cervell més desenvolupat o un llibre i molts porten assumptes o noms propis que es volen deixar enrere. A les roques queden les restes de centenars d'espelmes roses, al costat de gots i ampelles, i a la sorra trossos de torxes clavades per aconseguir aquest efecte *glamurós* dels sopars d'estiu que la gent amb diners gaudeix en platges privades. Només que ells no tenen al costat els fanals del passeig marítim. Senyora, aparti la seva taula XXL que no puc estendre el meu pareo de dos metres quadrats i m'estic jugant no poder pujar a les xarxes socials una foto en condicions amb els dotze membres de la meua família vestits de blanc. Cal transvasar vi i truita de patates amb parafernàlia, o resultarà un fracàs. Quins temps aquells en què podies fer alguna cosa sense que en quedés empremta. La de situacions ridícules i tedioses que hem tingut la

Stop experiències

PILAR GARCÉS

fortuna d'esborrar de la memòria gràcies que no existia la possibilitat tècnica de registrar-les per a la posteritat. Avui, cada persona és un notari de la seva vida, interessant o intrascendent.

Aquesta necessitat de fer de cada moment una vivència inoblidable, exactament igual a la inoblidable vivència d'altres milers de persones, ha parit la gran bombolla de les experiències. Regals emocionals, els anomenen també. Ja no sopes fora, gaudeixes d'una experiència gastronòmica o enològica. Això significa que el cambrer et parlarà massa o no et

parlarà en absolut, i que et cobraran 15 vegades el valor del que menges i 30 el valor del que beus. Però una vetllada simple no cobreix les expectatives d'un addicte a les ocasions singulars. Per això t'ofereixen sopar al costat d'un precipici, a sobre d'un arbre, amb els ulls embenats, asseure't a la taula amb vint persones més despulades que no coneixes de res o assistir a l'esquarterament d'una tonyina. Com? No serà la tonyina amb què he gaudit de l'experiència de nedar després de perseguir-la durant hores marejadores? Es pot passar un dia fent de pastor d'ovelles en una

muntanya retirada, o pescant llagostes, dormint a l'aire a Alaska o al desert, o practicant ioga a sobre d'una planxa de surf. Si t'agraden els cotxes d'alta gamma, la proposta és que utilitzis un Ferrari un dia complet. Tira't en paracaigudes, per un barranc, per un pont o entra en un túnel de vent. Aprèn a fer sushi, pinta un quadre mentre prens un aperitiu, participa en un tast de vermut, fabrica la teva pròpia cervesa artesanal, apunta't a un taller exprés d'automaquillatge, o a un *tour* urbà amb auriculars i dj. Participa en una visita guiada en bici pel teu propi barri, o en una ruta de poetesses en el del costat, que alguna cosa aprendràs. Ves-te'n a un sopar clandestí, no saps ni què ni on, o a un concert sorpresa, en el qual ignores qui cantarà. Perquè alguna cosa cal fer.

El mer anhel d'aquestes vacances de no fer absolutament res et genera tal ansietat que mentre navegues crispada per internet buscant entre les múltiples activitats ludicoesportives que s'ofereixen, el nen estirat al sofà, feliç de començar onze setmanes de festa, aclareix tots els dubtes. «Tècnicament, no fer res ja és fer alguna cosa, no?» ■